

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) เป็นวิสาหกิจที่มีความเหมาะสม มีความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสถานการณ์ทั่วไปของประเทศ โดยเป็นวิสาหกิจที่ใช้เงินลงทุนที่ต่ำกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ และยังช่วยรองรับแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเมื่อหมดฤดูกาลเพาะปลูก รวมถึงสามารถรองรับแรงงานที่เข้ามาใหม่ เป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานเข้ามาหางานทำในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งช่วยกระจายการกระจุกตัวของโรงงานกิจการวิสาหกิจในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลไปสู่ภูมิภาคก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในส่วนภูมิภาคและของประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2558)

เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ดำเนินกิจการในรูปแบบนิติบุคคล จะต้องมีการจัดทำงบการเงิน (Financial Statement) ตามที่กฎหมายกำหนด งบการเงินเป็นรายงานที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินของกิจการ ผลการดำเนินงาน รวมถึงผลของการบริหารงานของฝ่ายบริหาร อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งงบการเงินที่ดีและมีคุณภาพนั้นจะต้องมีความครบถ้วน เพียงพอ ถูกต้อง เข้าใจง่าย เชื่อถือได้ ไม่ปกปิดข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญ และจะต้องเผยแพร่ข้อมูลภายในเวลาที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถเปรียบเทียบได้กับงวดเดียวกันของปีก่อนหรืองวดก่อนหน้า และงบการเงินดังกล่าวต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองบัญชีจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2558)

ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ได้กำหนดความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีในการจัดให้มีการทำบัญชีและงบการเงินให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดและตามมาตรฐานการบัญชี อีกทั้งกำหนดให้งบการเงินต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองบัญชีจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ดังนั้นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจึงต้องคำนึงถึงคุณภาพของงบการเงินเป็นสำคัญ

ตามแม่บทการบัญชีสำหรับการจัดทำและนำเสนองบการเงิน (ฉบับปรับปรุงปี 2552) ของสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ กล่าวว่าลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงินที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินมี 4 ประการ ได้แก่

1. ความเข้าใจได้ คือ ข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ดีในทันทีที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูลดังกล่าว
2. ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ คือ ข้อมูลที่มีประโยชน์ต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน
3. ความเชื่อถือได้ คือ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต้องเชื่อถือได้ ข้อมูลที่เชื่อถือได้จะต้องปราศจากความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญและความลำเอียง
4. ความเปรียบเทียบกันได้ คือ ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินของกิจการในรอบระยะเวลาต่างกันเพื่อคาดคะเนถึงแนวโน้มของฐานะการเงินและผลของการดำเนินงานของกิจการนั้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ทำบัญชีในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีไทยสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมี 3 ด้าน (อังคณา นุตยกุล, 2548) คือ

1. ด้านผู้ทำบัญชี คือ ผู้ทำบัญชีมีความรู้ความสามารถทางบัญชีอย่างเพียงพอหรือไม่
2. ด้านมาตรฐานการบัญชี คือ มาตรฐานการบัญชีที่ออกมาใช้ในปัจจุบัน ผู้ทำบัญชีเข้าใจมาตรฐานในแต่ละมาตรฐานอย่างถ่องแท้หรือไม่
3. ด้านผู้ประกอบการ ซึ่งจะเป็นปัญหาที่สำคัญมาก โดยลักษณะพฤติกรรมของผู้ประกอบการจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของงบการเงิน

การกำกับดูแลกิจการและคุณภาพรายงานทางการเงินของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคเหนือ เพื่อให้ได้ข้อมูลทางการเงินที่ดีมีคุณภาพ ถูกต้อง เชื่อถือได้ รวดเร็วเพียงพอต่อการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งสามารถจูงใจให้นักลงทุนหันมามีส่วนร่วมลงทุนในกิจการได้ ปัจจัยที่นอกเหนือจากปัจจัยด้านผู้ทำบัญชี ปัจจัยด้านมาตรฐานการบัญชี และปัจจัยด้านผู้ประกอบการ ยังมีปัจจัยด้านอื่นๆ อีก ได้แก่ ระบบโครงสร้างขององค์กร ระบบการดำเนินงานของกิจการ ระบบสารสนเทศของกิจการ เป็นต้น (พรพิศ จันทร์จตุรภัทร, 2548) จากลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงินที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินและปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดังกล่าว ประกอบกับตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 กำหนดให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีจัดทำบัญชีและงบการเงินให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด และตามมาตรฐานการบัญชี และกำหนดให้งบการเงินต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองบัญชีจาก

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ดังนั้นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจึงต้องคำนึงถึงคุณภาพงบการเงินเป็นสำคัญในการปฏิบัติงาน (อังคณา นุตยกุล, 2548)

ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในมุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อนำผลการศึกษาเสนอต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของงบการเงินให้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

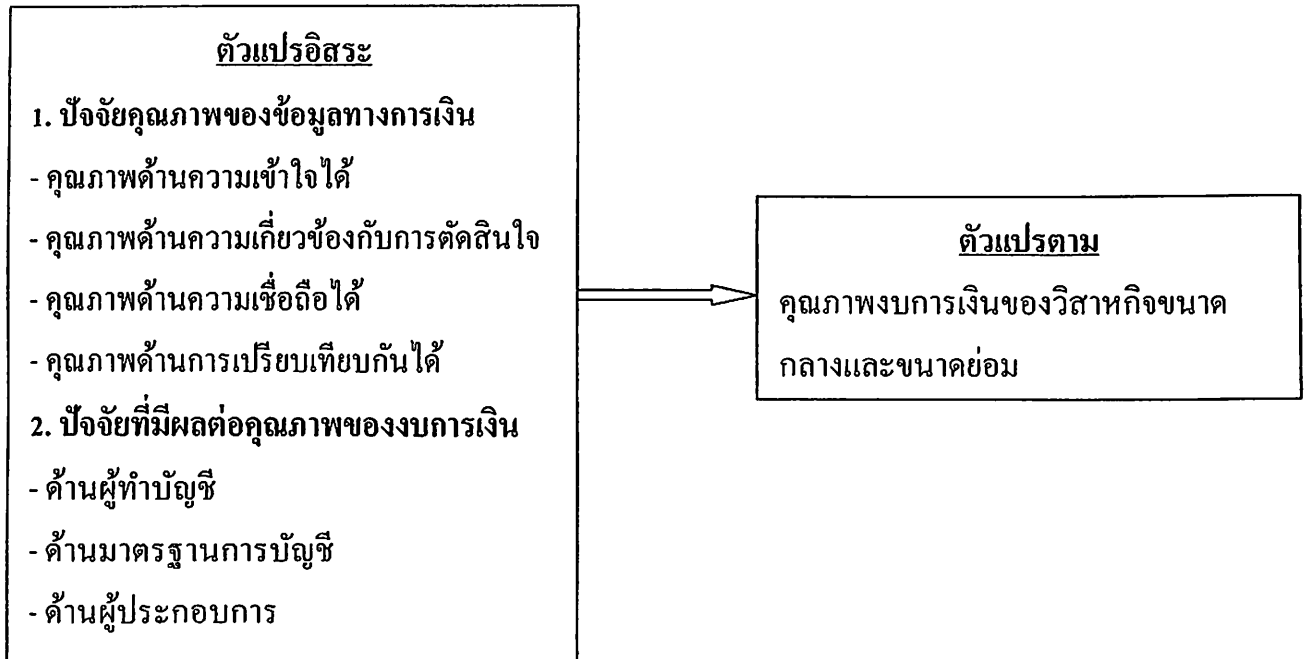
1. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในมุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในมุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยคุณภาพของข้อมูลทางการเงิน และปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงบการเงิน ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

1. ปัจจัยคุณภาพของข้อมูลทางการเงิน โดยผู้วิจัยได้นำทฤษฎีดังกล่าวมาจากแม่บทการบัญชีสำหรับการจัดทำและนำเสนองบการเงิน ของสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้แก่
 - 1.1 คุณภาพด้านความเข้าใจได้
 - 1.2 คุณภาพด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
 - 1.3 คุณภาพด้านความเชื่อถือได้
 - 1.4 คุณภาพด้านการเปรียบเทียบกันได้
2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงบการเงิน (อังคณา นุตยกุล, 2548) ได้แก่
 - 2.1 ด้านผู้ทำบัญชี
 - 2.2 ด้านมาตรฐานการบัญชี
 - 2.3 ด้านผู้ประกอบการ

กรอบแนวคิดตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในมุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในมุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Certified Public Accountant : CPA) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวนทั้งสิ้น 858 ราย แบ่งเป็นกรุงเทพมหานคร จำนวน 664 ราย และปริมณฑล จำนวน 194 ราย

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sampling Group) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Certified Public Accountant : CPA) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้ตารางสำเร็จรูปสำหรับการคำนวณหาขนาดของตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูป Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมรับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 จากจำนวนประชากรทั้งหมด 858 ราย โดยขนาดตัวอย่างที่ได้จากการเปิดตาราง เท่ากับ 273 ราย แบ่งเป็นกรุงเทพมหานคร จำนวน 211 ราย และปริมณฑล จำนวน 62 ราย จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก (กิติพงษ์ ลือนาม, 2558)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

1. ปัจจัยคุณภาพของข้อมูลทางการเงิน ประกอบด้วย
 - คุณภาพด้านความเข้าใจได้
 - คุณภาพด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
 - คุณภาพด้านความเชื่อถือได้
 - คุณภาพด้านการเปรียบเทียบกันได้
2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงบการเงิน ประกอบด้วย
 - ด้านผู้ทำบัญชี
 - ด้านมาตรฐานการบัญชี
 - ด้านผู้ประกอบการ

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ คุณภาพงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ลักษณะเชิงคุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ประการ คือ ความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเชื่อถือได้ และการเปรียบเทียบกันได้ (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2558)

งบการเงิน หมายถึง รายงานทางการเงินที่แสดงฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการ ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ณ วันสิ้นงวดบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2558)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายถึง ธุรกิจที่เป็นอิสระมีเอกชนเป็นเจ้าของ ดำเนินการโดยเจ้าของเอง และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ประกอบด้วยกลุ่มธุรกิจ 4 ประเภท ได้แก่ กิจการผลิต กิจการบริการ กิจการค้าส่ง และกิจการค้าปลีก ซึ่งมีมูลค่ารวมของสินทรัพย์และการจ้างงานตามจำนวนหรือเงื่อนไขตามที่กฎกระทรวงกำหนดไว้ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2558)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หมายถึง ผู้ที่ขอขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี ให้เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถตรวจสอบและรับรองงบการเงินได้ทุกกิจการ (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2558)

ปริมณฑล หมายถึง จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554)